

MINU LUBADUSED LIIKLEJANA

PEATUN ALATI ENNE SÕIDUTEE ÜLETAMIST, VAATAN TÄHELEPANELIKULT MÕLEMALLE POOLE NING VEENDUN TEEÜLETUSE OHUTUSES.

TEAN, ET OHUTUMAKS TEEÜLETAMISE KOHAKS ON VALGUSFOORIGA ÜLEKÄIGURADA. ÜLETAN SÕIDUTEE ALATI ROHELISE TULEGA.

OLEN TÄHELEPANELIK KA ROHELISE TULE SÜTTIDES. ENNE SÕIDUTEELE ASTUMIST VEENDUN, ET KÕIK SÕIDUKID ON PEATUNUD.

ÜLETADES TEED REGULEERIMATA ÜLEKÄIGURAJAL EHK SEBRAL,

PEATUN NING VEENDUN, ET AUTOJUHT ON MIND MÄRGANUD, AUTO PEATANUD NING ANNAB MULLE TEED.

SÕIDUTEED ÜLETAN SELLEKS **ETTENÄHTUD KOHAS**. KUI LÄHEDAL POLE ÜLEKÄIGURADA VÕI ÜLEKÄIGUKOHTA, SIIS ÜLETAN SÕIDUTEE SEAL, KUS TEE ON MÕLEMAS SUUNAS **HÄSTI NÄHTAV**.

PEAN MEELES, ET **SÕIDUTEELE EI TORMATA** – AUTOJUHT EI SAA OMA AUTOT HETKEGA PIDAMA.

VEENDUN ALATI, ET ÜLEKÄIGURAJA EES SEISMA JÄÄNUD **AUTO VARJUST EI TULE** TEIST AUTOT.

TEAN, ET **PARKIVATE AUTODE VAHELT** TEE ÜLETAMINE ON OHTLIK, KUNA AUTOJUHTIDEL ON MIND RASKE MÄRGATA.

OLEN LIIKLUSES TÄHELEPANELIK JA KUI ON VAJA TELEFONIGA RÄÄKIDA, JÄÄN KÖNNITEEL SEISMA.

SÕPRADEGA LIIKUDES JÄLGIN HOOLEGA ENDA ÜMBER TOIMUVAT. MAANTEEL LIIKLEME **ÜKSTEISE TAGA**, MITTE KÕRVUTI.

BUSSIST VÄLJUDES ÜLETAN SÕIDUTEE **LÄHIMA ÜLEKÄIGUKOHA** KAUDU, TEE ÜLETAMINE BUSSI EEST VÕI TAGANT ON **OHTLIK**.

KUI ÜLEKÄIGUKOHTA BUSSIPEATUSE LÄHEDUSES POLE, SIIS **OOTAN** KUNI BUSS ON **PEATUSEST LAHKUNUD** NING ÜLETAN SEEJÄREL SÕIDUTEE.

PIMEDAL AJAL KANNAN **ALATI HELKURIT**. JÄLGIN, ET HELKUR ON AUTOJUHILE NÄHTAV JA MINUGA ALATI KAASAS.

LIIKLUSES PAISTAN AUTOJUHTIDELE PAREMINI SILMA, KUI KANNAN **HELKURIBADEGA ERKSAID RIIDEID** VÕI **HELKURKLEEBISEID** KOTIL JA JOPEL.

MAANTEEL JA KÖNNITEETA LINNATÄNAVAL KÖNNIN ALATI **VASAKUL POOL TEE ÄÄRES** – NII NÄEN OMA SILMAGA VASTUTULEVAID AUTOSID.

JALGRATTAGA SÕITES KANNAN ALATI **KIIVRIT**. SÕIDUTEEL SÕIDAN ALATI KOOS EMA VÕI ISAGA.

TARK LAPS KOOLITEEL

See voldik on abimees lastele ja lapsevanematele, et meelde tuletada turvalise ja ohutu liiklemise põhitõdesid.

Hea lapsevanem!

Sinu õpetus ja eeskuju liikluses on lapsele väga vajalikud, et laps oskaks ohutult ja teistega arvestavalt liigelda. Laps õpib ennekõike nähtust ja on tihti peegelpilt lapsele lähedaste inimeste liikluskäitumisest. Kui oled ise alati ja igal pool eeskujulik liikleja, kujunevad samadele väärtustele toetuvalt välja ka lapse liikluskäitumise alustalad.

Lapse koolimine toob endaga kaasa tema märgatava iseseisvumise – ka liiklemises. Laps hakkab üha rohkem liiklema üksi või sõpradega läbides iseseisvalt uusi ja pikema vahemaid. Lapse orienteerumise arendamiseks liikluses on Sinul lapsevanemana oluline roll tema ohutu liiklemise oskuste kujundamisel.

Kooli mineva lapsega on oluline harjutada kooliteel liiklemist erinevatel kellaaegadel ja ilmastikuoludes. See, mis on täiskasvanule iseenesest mõistetav ei pruugi olla arusaadav lapsele. Last õpetades jälgi, et uut infot oleks korraga vähe ning toimuks õpitu järjepidev kordamine. Erinevatel kellaaegadel võib liiklusintensiivsus olla samal teel erinev, seda tuleks lapsele selgitada. Laps ei oska arvestada ka ilmastikuoludest, nagu pimedus, udu, libedus või lumi, tulenevate liikluskeskonna muutustega.

KUIDAS SAAN LAPSEVANEMANA OMA LAST KOOLITEE ALGUSES TOETADA?

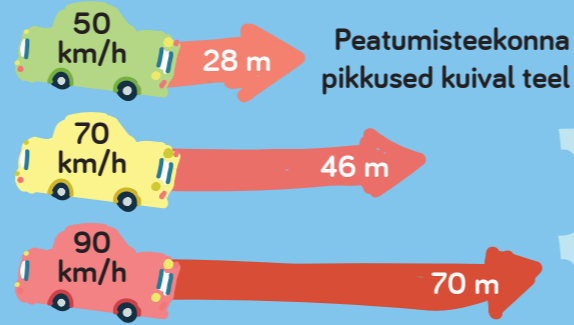
Lapsega koos liigeldes ja teda juhendades on lapsevanema suurim väljakutse **end tema rolli asetada**. Arvestage, et lapse vaateväli on tema pikkuse tõttu oluliselt piiratum ning ümbritseva liikluse tajumine on alles arengufaasis.

Eksperti soovitused:

Planeerides lapse kooliteed, arvestage, et teekond kooli olgu pigem pikem, aga ohutum – kooliteele peaks jääma **võimalikult vähe teeületuskohti**.

Kodu ümbruses ületage sõiduteed alati **ühes ja samas kohas**, et lastel tekiks ohutum liiklemise harjumus. Lapsega teeületuse õppimisel liikuge algul lapse kõrval, hiljem veidi **tagapool jälgides** lapse tegevust ning otsuste tegemist. Paluge lapsel selgitada, mida ja miks ta teeb. Nii kinnistuvad teadmised paremini ja tasapisi **tekivad harjumused**.

Laps järgib liikluses **Teie eeskuju**, seepärast jääge alati enne tee ületamist seisma. **Vaadake ja veenduge**, et kummastki suunast ei tule sõidukeid või need on seisma jäänud. Teeületuse õppimisel jälgige, et laps suunaks oma pilgu ka **kaugemale sõiduteele**, et vajadusel märgata eemalt lähenevaid sõidukeid.

Ülekäigukoht on erinevate liikluskorralduslike ja ehituslike lahenduste (ohutussaar, valgustus, kiiruspiirang, paremini tagatud nähtavus jne) abil jalakäijate sõidutee ohutuks ületamiseks rajatud teeosa.

Lihtsam on üle tee minna **fooriga ristmikul või ülekäigurajal**. Foori roheline tuli korral peab veel kord veenduma, kas sõidukid on peatunud, sest roheline tuli annab jalakäijale teada, et ta võib teed ületada aga kas teeületus on ka ohutu, selles peab veenduma ikka jalakäija ise.

Leidke lapse kooliteel kohad, mis on **kõige turvalisemad** tee ületamiseks. Kui foori või ülekäigurada ei ole, valige tee ületamiseks koht, kus nähtavus on **mõlemas suunas hea** (pimedal ajal valgustatud) ning kus ka sõidukijuhil on lihtsam last märgata.

Selgitage lapsele, et tee ääres parkivate sõidukite või puude ja pöösaste **varjust on ohtlik** teed ületada, sest autojuht ei pruugi last näha. Samuti on oluline rääkida, et mitte **autodel pole „silmad“**, vaid sõidukijuht peab last pilguga märkama.

Sireeni andvatele operatiivsõidukitele tuleb alati teed anda. Arutage koos, millised ohtlikud olukorrad võivad tekkida ning kuidas neid vältida.

Ühistranspordiga liigeldes õpetage lapsele, mis number bussi või trolliga saab koju sõita, kuidas siseneda ning väljuda, **kuidas käituda ühistranspordis**. Arutage koos, miks on oluline ühistranspordis kusagilt kinni hoida ja selgitage, et ka bussis tuleb turvavööde olemasolul see kinnitada.

Ühistranspordist väljudes ületage sõidutee **lähimalt ülekäigukohalt**. Kui aga ülekäigukohta bussipeatuse läheduses pole, siis õpetage lapsele, et ohutuim on **lasta sõidukil peatusest lahkuda** ning alles siis sõidutee ületada, sest bussi varjust võib läheneda teine sõiduk, mille juht ei pruugi last märgata.

Tutvustage lapsele **helkuri töötamise põhimõtteid** ja kandke ka ise alati nii linnatänaval kui maanteel pimedal ajal jalakäijana liikudes helkurit. Veenduge, et teil kõigil on vähemalt üks nõuetele vastav helkur.

Kui soovite lapsele pärast kooli helistada, siis leppige temaga kokku **konkreetsed ajad telefonivestluseks**.

Rääkige lapsele, et kui **telefoni kasutamine liikluses** on vajalik, siis tuleb kõnniteel **seisma jääda**. Arvestage, et oma positiivse eeskujuga nii tänaval kui autoroolis kasvatate lapses samu käitumisnorme ka ilma sõnadeta.

Last autoga kooli viies jälgige, et laps võtab koolikoti seljast ja kinnitab turvavöö. Vaadake, et lapse turvavöö diagonaalrihm jookseb õlanuki ja kaela vahelt üle rangluu ning horisontaalrihm üle reite võimalikult puusaliigese lähedalt. **Paluge lapsel veenduda**, et turvavöö ei oleks keerduid ning see oleks kinnitatud võimalikult keha lähedalt. Lapse autosse sisenemine ja väljumine on **ohutum kõnnitee või teepeenra poolsest küljest**.

Sõidukist väljudes õpetage last jälgima, kas **ukse avamine on ohutu** ning märkama ka tagurdavaid sõidukeid. Kui sõiduki **tagumised tuled põlevad**, siis võib sõiduk hakata tagurdama ning ohutum on mööduda autost eestpoolt. Laps oma väikese kasvu tõttu võib jääda juhile tahavaatepeeglis märkamatuks ning sõidukitel on pimenurgad, kuhu juht ei näe.

Tuletage kindlasti lapsele meelde, et jalgrattaga võib iseseisvalt sõiduteel sõita **alles 10. eluaastast**, kui on sooritatud jalgratturieksami.

Rohkem informatsiooni leiata aadressilt www.transpordiamet.ee

